

А.А. Загородня

ORCID id 0000-0003-2418-1670

ОСОБЛИВОСТІ СИСТЕМИ ПРОФЕСІЙНОЇ ПІДГОТОВКИ ФАХІВЦІВ ЕКОНОМІЧНОЇ ГАЛУЗІ У ВИЩИХ НАВЧАЛЬНИХ ЗАКЛАДАХ УКРАЇНИ

Автором розкриваються особливості системи професійної підготовки фахівців економічної галузі у вищих навчальних закладах України. Схарактеризовано особливості професійної підготовки фахівців економічної галузі у вищих навчальних закладах України, проаналізовано процес моделювання та особливості побудови моделі фахівця економічної галузі.

Ключові слова: економічна освіта, економічна галузь, професійна підготовка.

© Загородня А.А., 2016

Вступ. Система вітчизняної освіти знаходиться на етапі інтеграції в Європейську, Болонську систему, що передбачає запровадження Міжнародних норм класифікації освіти у вітчизняну систему підготовки фахівців економічної галузі. Мережа вищих економічних навчальних закладів України охоплює як університети, вищі школи, академії, які пропонують систему обов'язкових навчальних курсів, так і бізнес-школи, спеціальні академічні програми, центри бізнес-освіти тощо, які є структурними підрозділами конкретного вищого навчального закладу.

Метою статті є висвітлення особливостей системи професійної підготовки фахівців економічної галузі у вищих навчальних закладах України; аналіз особливостей професійної підготовки фахівців економічної галузі у вищих навчальних закладах України; аналіз процесу моделювання та особливості побудови моделі фахівця економічної галузі.

Мережа навчальних закладів в Україні, які забезпечують підготовку фахівців економічного профілю, представлена не тільки освітніми установами, але й розгалуженою мережею центрів, освітніх чи магістерських програм.

Так, зокрема, у Київському національному торговельно-економічному університеті у вересні 2014 року створено Центр європейської освіти як навчально-консультаційний підрозділ. Його діяльність націлена на реалізацію принципу академічної мобільності та створення для студентів можливості подвійного дипломування.

Метою Центру європейської освіти є підготовка студентів та випускників КНТЕУ для вступу у вищі навчальні заклади Європи, які є партнерами КНТЕУ щодо освітніх ступенів «бакалавр» та «магістр» у рамках програм подвійного дипломування. Основні завдання Центру:

— здійснення мовної (англійська / французька) підготовки студентів, випускників, а також працівників КНТЕУ до рівнів володіння мовою B1 / B2 за стандартами Європейського Союзу, які є необхідними для вступу у вищі навчальні заклади Європи;

— надання інформаційно-консультаційних послуг щодо навчання у вищих навчальних закладах Європи, які є партнерами КНТЕУ у рамках програм подвійного дипломування, а також подальший супровід студентів при поданні документів на вступ у ці вищі навчальні заклади.

Центр європейської освіти надає можливість студентам та випускникам КНТЕУ навчатися у європейських вищих навчальних закладах на рівних правах з громадянами країн-членів ЄС як французькою, так і англійською мовами за широким спектром напрямів підготовки та спеціальностей, а також отримати європейський диплом бакалавра лише за 1 рік, а диплом магістра — за 2 роки.

Центр європейської освіти є наступником Французько-Українського інституту управління, який ефективно функціонував більше 13 років. Він реалізує свої функції та цілі на основі договорів з декількома, насамперед французькими, вищими навчальними закладами, серед яких: Університет д'Овернь, м. Клермон-Ферран; Вища європейська школа комерції «ESCP Europe», м. Париж; Audencia Business School, м. Нант; Університет ім. П'єр Мендес Франс, м. Гренобль; Університет Парі-Ест Кретеї, м. Париж.

Орієнтація на французькі вищі навчальні заклади обумовлена насамперед тим, що саме в цій країні існують найбільш привабливі (щодо французьких університетів) і відносно привабливі (щодо «вищих шкіл») фінансові умови навчання у порівнянні з умовами в інших провідних країнах Західної Європи. Вагомим є також те,

що останні роки у Франції розширюється можливість навчання англійською мовою.

Центр європейської освіти також співпрацює з Університетом Центрального Ланкаширу, м. Престон (Великобританія), Університетом ім. Гульєльмо Марконі, м. Рим (Італія) та іншими ВНЗ Західної та Центральної Європи (Місія університету, Електронний ресурс).

Заслуговує на увагу діяльність Центру бізнес-освіти, який активно працює при Одеському національному економічному університеті (Центр бізнес-освіти, Електронний ресурс). Програма MBA (Master of Business Administration) популярна в усьому світі. Формування управлінських навичок та лідерських здібностей, особистий кар'єрний ріст і зростання конкурентоспроможності компанії — ці переваги сформуливали про програму всесвітньо визнану думку як про вищу ступень бізнес-освіти. Попит на MBA зростає і на українському ринку освітніх послуг. Усе більше роботодавців вважають критерій «диплом MBA» як обов'язковий чи бажаний для кандидатів на позиції вищого та середнього менеджменту. Програма MBA ОНЕУ затверджена відповідно до вимог Національного університету науки, технології та менеджменту Франції CNAМ (університет акредитований Міністерством освіти Франції та міжнародною акредитаційною комісією АМВА) та Міністерства освіти і науки України. В основу створення Центру покладений досвід провідних бізнес-шкіл США і Польщі. Підготовка до створення Центру проходила за підтримки Університету Міннесоти (США) у рамках спільних україно-американо-польських проектів. Вступ на навчання за програмою MBA здійснюється на конкурсній основі.

Викладачі Центру бізнес-освіти — всі виключно практики, які мають свій бізнес, працюють найманими менеджерами або займаються консалтингом. Крім того, запрошуються гостьові спікери — керівники провідних українських компаній, які діляться власним досвідом ведення бізнесу.

У процесі професійної підготовки фахівців економічної галузі у вітчизняних вищих навчальних закладах використовуються такі види, методи та форми навчання: традиційні лекції, семінари, практичні та лабораторні заняття, навчальні дослідження, самостійні письмові роботи, інтерактивні ігрові форми й методи: інтерактивна лекція, комп'ютерні семінари, відеоконференції, он-лайн навчання, кейс-навчання, метод проектів, рольові і ділові ігри, професійне й імітаційне моделювання, тренінгові технології, що сприяє оволодінню стійким фундаментом теоретичних знань, формуванню готовності до новачій, розвитку здатності креативного мислення і творчих здібностей, розв'язку найважливіших виробничих проблем.

Аналіз нормативно-правового забезпечення організації освітнього процесу у різних типах вищих навчальних закладів дає можливість стверджувати про специфіку добору форм і методів підготовки фахівців економічної галузі у кожному виші. Так, Одеський національний економічний університет реалізує концептуально новий підхід, що спрямовує весь навчальний процес на кінцевий результат — формування компетентного фахівця. Підвищення якості підготовки фахівців визначаються добре продуманою системою управління, високою компетентністю викладачів, впровадженням у практику навчання нових інноваційних технологій та відповідним методичним забезпеченням. ІТ-технології є реальним ресурсом підвищення якості освітньої діяльності. Слайд-лекції, комп'ютерне тестування, електронні підручники і електронні навчально-методичні комплекси — це один із напрямків впровадження технологій дистанційного навчання (Бабушко С.Р., 2015, с. 45).

При навчанні за програмою MBA (Одеський національний економічний університет) застосовуються виключно інтерактивні методи навчання, які створюють конкурентне, і тому наближене до реального, середовище для слухачів. У процесі навчання слухачі програми аналізують практичні ситуації (case-study), беруть участь у ділових іграх і психологічних тренінгах. Особливе значення має спілкування між слухачами програми, у процесі якого вони набувають додаткового професійного досвіду (Центр бізнес-освіти, Електронний ресурс).

Добір форм і методів підготовки фахівців залежить від рівнів засвоєння бази знань. Так, наприклад, Г.О. Ковальчук стверджує: мета початково-понятійного рівня засвоєння елементів бази знань — вміти назвати, вибрати, виявити, визначити терміни, поняття, факти, символи. Реалізація означеної мети здійснюється через лекції, пояснення педагога з використанням пояснювального та ілюстративного методів та проблемного викладу, а методи контролю передбачають тести I та II рівнів вхідного та підсумкового контролю і опитування. Якщо проаналізувати зростання бази економічних знань, то мета творчого, професійного, рівня — запропонувати, класифікувати, змодельювати, реорганізувати, захистити, обґрунтувати, скомбінувати, спланувати, що передбачає проведення дискусій, конференцій, семінарів, практичних занять, управлінських ігор, аналіз конкретних ситуацій. Щодо форм та методів контролю, то автор пропонує тести III рівня, науково-практичні письмові роботи дослідницького характеру, розроблення та публічний захист проектів (Ковальчук Г.О., 2003, с. 222).

Висновки. Отже, інноваційні форми і методи навчання сприяють якісному засвоєнню знань

студентами, розвитку їхньої розумової діяльності, виявленню умінь і навичок критичного осмислення проблеми, набутті досвіду самостійного опрацювання навчального матеріалу, пошукової роботи, якостей, які стануть у нагоді в подальшому розвитку самоосвіти і самореалізації.

Навчання майбутніх фахівців у вищих навчальних закладах економічної галузі ґрунтується на єдності теоретичної та практичної підготовки студентів, яка забезпечує набуття студентами професійних навичок і вмінь на основі ґрунтовних теоретичних знань. Особливого

значення ваги практична підготовка майбутніх фахівців набуває в умовах впровадження компетентнісного підходу в освітній процес вищого навчального закладу, оскільки саме під час проведення практичних занять з дисциплін та проходження різних видів практик (ознайомчої, навчальної, виробничої, педагогічної, асистентської, переддипломної) поглиблюються, поширюються та деталізуються наукові знання, розвивається наукове мислення, формується здатність використовувати здобуті знання, виробляються навички професійної діяльності.

ДЖЕРЕЛА

1. Бабушко С.Р. Сучасний стан професійного розвитку фахівців як складової неперервної освіти: аналіз законодавчої бази України / С.Р. Бабушко // ScienceRise 02/2015; 2(1 (7)). — DOI: 10.15587/2313-8416.2015.37393.
2. Ковальчук Г.О. Активізація навчання в економічній освіті : навч. посіб. / Г.О. Ковальчук. — 2-ге вид., доп. — К. : КНЕУ, 2003. — 298 с.
3. Місія університету — працюємо для нинішнього та майбутнього поколінь. Офіційний сайт Київського національного торговельно-економічного університету [Електронний ресурс]. — Режим доступу : <https://knteu.kiev.ua/blog/read/?pid=3&uk>
4. Центр бізнес-освіти. Одеський національний економічний університет. Офіційний сайт [Електронний ресурс]. — Режим доступу : <http://oneu.edu.ua/pages/dep/mba/>

Загородная А.А.

ОСОБЕННОСТИ СИСТЕМЫ ПРОФЕССИОНАЛЬНОЙ ПОДГОТОВКИ СПЕЦИАЛИСТОВ ЭКОНОМИЧЕСКОЙ ОТРАСЛИ В ВЫСШИХ УЧЕБНЫХ ЗАВЕДЕНИЯХ УКРАИНЫ

Автором раскрываются особенности системы профессиональной подготовки специалистов экономической отрасли в высших учебных заведениях Украины. Охарактеризованы особенности профессиональной подготовки специалистов экономической отрасли в высших учебных заведениях Украины, проанализировано процесс моделирования и особенности построения модели специалиста экономической отрасли.

Ключевые слова: образование, экономическая отрасль, профессиональная подготовка.

А. Zagorodnya

FEATURES OF SYSTEM OF TRAINING SPECIALISTS IN ECONOMIC SECTOR IN HIGHER EDUCATIONAL INSTITUTIONS OF UKRAINE

The author reveals the features of the system of professional training in the field of economics in higher educational institutions of Ukraine. The author determines the features of specialists professional training of the economic sector in higher educational institutions of Ukraine, analyzes the process of modeling and design features of the model of specialist in economic field.

National education system is in the process of integration in the European Bologna system, which provides for the introduction of international standards of classification of education into the national system of training specialists of economic field. The network of higher economic education in Ukraine covers both universities, high schools, academies, which offer a system of mandatory training courses and business schools, special academic programs, business education centers etc., which are the structural units of a particular university.

The network of educational institutions in Ukraine, which provides training in economic profile are represented not only by educational institutions, but also an extensive network of centers, educational or master's programs. Future specialists training in higher education is based on the economic unity of theoretical and practical training of students, providing students acquiring skills and knowledge based on solid theoretical background.

Key words: education, economic field, professional training.

Стаття надійшла до редакції 18.10.2016

Прийнято до друку 02.11.2016